

Paper De Nationale Jeugdcoalitie

Versie 19 mei 2022

Cultuur, jeugdwerk, natuur en sport voor iedereen

Door cultuur, jeugdwerk, natuuractiviteiten en sport ontwikkelen kinderen en jongeren vaardigheden voor het leven. Daarnaast brengen deze activiteiten hen plezier en uitdaging. Door zich breed te ontwikkelen en anderen te ontmoeten bouwen kinderen en jongeren sociaal, mentaal en fysiek kapitaal op. Dit maakt zorg minder vaak nodig en het draagt bij aan een veerkrachtige samenleving. Samen agenderen we een brede ontwikkeling van de jeugd in landelijk en gemeentelijk beleid.

Aanleiding

De pandemie heeft laten zien wat het ontbreken van georganiseerde vrijetijdsactiviteiten en mogelijkheden om initiatieven uit te voeren doet met kinderen en jongeren. Hun mentale, sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling stond vrijwel stil. De identiteitsontwikkeling raakte in een crisis. Ook is de tweedeling benadrukt tussen kinderen en jongeren die vrijetijdsbesteding en talentontwikkeling van huis uit meekrijgen (en in aanraking bleven met cultuur, natuur en sport) en kinderen en jongeren die hiervoor afhankelijk zijn van projecten via school of welzijn (die voor langere tijd wegvielen). Sociale en psychische¹ problemen namen toe, vooral onder jongeren. Velen waren vermoeider en bewogen minder.²

Sportvoorzieningen, scoutinggroepen, jongerencentra, buurthuizen, cultuurcentra, (jeugd)verenigingen en scholen: allemaal waren ze voor langere tijd gesloten. Het zijn juist deze voorzieningen die de kinderen en jongeren ontwikkeling, uitdaging en ontmoeting bieden. Ontwikkeling, uitdaging en ontmoeting in de vrije tijd is meer dan een kers op de taart, het draagt aantoonbaar bij aan fysieke en mentale gezondheid en heeft een preventieve werking in een individualiserende maatschappij.³ Door activiteiten in de vrije tijd ontwikkelen kinderen en jongeren weerbaarheid, wordt talentontwikkeling gestimuleerd, eenzaamheid vermindert, sociale cohesie vergroot, ontspanning gebracht en wordt soms zelfs een beter alternatief geboden dan zorg. Uit businesscase van VWS blijkt dat inzet van bijvoorbeeld jongerenwerk de zorg zo'n 45 miljoen euro scheelt⁴.

¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/35/mentale-gezondheid-in-eerste-helft-2021-op-dieptepunt>

² <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Effect-van-corona-op-jeugd-gezin-en-jeugdveld.pdf>

* <https://www.mulierinstituut.nl/actueel/sociale-ongelijkheid-in-sportdeelname-toegenomen-in-coronatijd/>
<https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/26147/corona-en-sporten-en-bewegen/>
<https://www.mulierinstituut.nl/producten-diensten/monitoring/monitor-sport-en-corona/>

³ <https://www.lkca.nl/wp-content/uploads/2020/06/Vertaling-Factsheet-WHO.pdf>

⁴ <https://vdocuments.net/de-maatschappelijke-business-case-jongerenwerk-voor-gemeenten-de-maatschappelijke.html>

Krachtenbundeling

Gemeenten staan voor de opgave de ontwikkeling van kinderen en jongeren te faciliteren en zorg te bieden. Kinderen en jongeren verdienen aandacht voor talentontwikkeling in al hun leefomgevingen; de een bloeit beter op school, de ander vooral daarbuiten, de een vooral via aanbod van instellingen of initiatieven, de ander juist door zelf te kunnen bepalen. Door dit integraal te benaderen kunnen we een steviger aanbod voor alle kinderen realiseren én is er tegelijkertijd maatwerk mogelijk. Landelijke en lokale samenwerking tussen domeinen is noodzakelijk om kansengelijkheid te bevorderen⁵. Dit begint bij onszelf én de overheden.

Wij zijn organisaties die zich bezighouden met de vrijetijdsbesteding en talentontwikkeling van de jeugd in Nederland: LKCA, NOC*NSF, Scouting Nederland, Sociaal Werk Nederland en Vereniging Sport en Gemeenten. Wij ondersteunen de vrijwilligers en de professionals die werken met de kinderen en jongeren. We houden ons bezig met cultuur, kinder- en jongerenwerk, scouting, bewegen en sport. Als coalitie vertegenwoordigen wij de vrijetijdsbesteding van kinderen en jongeren die integraal te betrekken is bij beleidsvorming. Het NJi is als kennispartner betrokken bij de coalitie en het Jeugdfonds Sport en Cultuur vanuit zijn ervaring met de specifieke doelgroep van kinderen en jongeren die opgroeien in armoede.

Onze kracht

- Wij zijn lokaal geworteld
- Wij zijn breed samengesteld, waardoor wij voldoen aan de verschillende behoeften van kinderen en jongeren en ouders
- Wij werken intensief met professionals en vrijwilligers en stimuleren ook vormen van leerervaringsplekken en stages voor kinderen en jongeren
- Wij werken op landelijk niveau samen met gedeelde uitgangspunten en gemeenschappelijke doelen

Samen gaan we voor het versterken van kansen voor kinderen en jongeren door talentontwikkeling, maatwerk en zeggenschap. Om alle kinderen en jongeren te laten ontdekken en ontwikkelen zodat ze in staat zijn dit te benutten in de rest van hun leven voor zichzelf en voor de samenleving.

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/05/kamerbrief-over-herstel-en-perspectief-voor-de-jeugd> en <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/02/12/kamerbrief-over-steunpakket-sociaal-en-mentaal-welzijn-en-leefstijl> en <https://vng.nl/artikelen/steunpakket-sociaal-en-mentaal-welzijn-en-leefstijl>

Kern van wat ons bindt

Om de ontwikkelkansen van kinderen en jongeren gelijk te verdelen en te vergroten vinden we dat het beleid voor de jeugd niet alleen gericht moet zijn op voorkomen van ziekte en uitstellen van zorg maar juist ook op welbevinden. Daarbij willen we dit beleid duurzaam verankeren zodat bij een volgende crisis met oog op het welbevinden op de lange termijn vrijetijdsbesteding en talentontwikkeling als essentieel wordt bestempeld. En bevorderen dat organisaties en partijen in vrijetijdsbesteding lokaal samenwerken om een gedifferentieerd vrijetijdsaanbod vorm te geven. Ten slotte gaat het om een doelgroep met een eigen belevingswereld. Daar moeten we niet over willen beslissen zonder hen te betrekken. Hierna lichten we de thema's talentontwikkeling, maatwerk en zeggenschap afzonderlijk toe omdat elk thema om specifieke acties vraagt terwijl dit in de praktijk natuurlijk samenhangt.

Talentontwikkeling, op school en daarbuiten

Wij willen dat kinderen en jongeren hun talenten maximaal kunnen ontdekken en ontwikkelen. We pleiten voor meer kansen voor alle kinderen en jongeren om zich breed te ontwikkelen. Op school en ook daarbuiten, via formele en informele partijen. Alle kinderen en jongeren moeten toegang hebben tot vrijetijdsvoorzieningen, zonder financiële drempels en passend aanbod.

Wat doen wij?

Als coalitie delen wij goede voorbeelden van brede talentontwikkeling en hoe dit discipline overstijgend georganiseerd kan worden. Wij zorgen voor ondersteuning van professionals en vrijwilligers door te draagvlak te creëren en te scholen. Wij bieden tools en voorbeelden om dit discipline en sector overstijgend vorm te geven⁶. Wij adviseren overheden over een integrale aanpak van de vrijetijdsbesteding en talentontwikkeling voor kinderen en jongeren en stimuleren lokale integrale samenwerking.

Als voorbeeld van geslaagde samenwerking noemen we het programma Cultuur@CruyffCourts (C@CC) waarin het Jeugdfonds Sport & Cultuur samenwerkt met de Cruyff Foundation en kinderen de mogelijkheid biedt om kennis te maken met culturele activiteiten naast de sportieve activiteiten die al worden aangeboden via de Cruyffcourts. Hiermee kunnen kinderen en jongeren ontdekken wat ze leuk vinden en waar ze goed in zijn. Samen sport en cultuur beleven en ontdekken versterkt de fysieke, sociale en mentale gezondheid van de kinderen en daarnaast wordt zo ook de drempel naar structurele deelname bij culturele en sport aanbieders in de buurt verlaagd.⁷

⁶ https://vng.nl/sites/default/files/2021-04/handreiking-extra-inzet_20210428.pdf en <https://vng.nl/rubrieken/onderwerpen/lokale-preventieakkoorden>

⁷ <https://jeugdfondssportencultuur.nl/>

Waar zetten wij ons voor in?

Op landelijk niveau zien we graag:

- Dat het ministerie van VWS en OCW integraal en interdepartementaal beleid ontwikkelen waarbinnen vrijetijdsbesteding en talentontwikkeling in de volle breedte worden benaderd. Dit kan en mag niet los van het onderwijs (en de kinderopvang). Dit helpt de samenhang van inzet op lokaal niveau
- Om de ontwikkelkansen van kinderen en jongeren te vergroten dient op korte termijn het Steunpakket Welzijn Jeugd Inclusief het Nationaal Plan Onderwijs en op langere termijn het Nationaal Preventieakkoord niet alleen gericht te zijn op voorkomen van ziekte/zorg maar juist ook op duurzaam welbevinden. Hiermee willen we vrijetijdsbesteding en talentontwikkeling van de kinderen en jongeren (lieft wettelijk) verankeren als maatschappelijke noodzaak.
- Een intersectorale Human Capital Agenda⁸ waardoor de cultuur-, natuur-, sportsector en het jeugdwerk verder kunnen professionaliseren (toerusten op (sociale) pedagogiek, groepsdynamiek, (veilig) positief opvoedklimaat) en die tevens een antwoord geeft op de arbeidsmarkt vraagstukken in de zorg, welzijn, onderwijs, en kinderopvangsector.
- Een aanpassing van de financiële steun én van wettelijke kaders die een integrale benadering nu in de weg staan. Zodat gemeenten meer integraal kunnen inzetten op culturele/natuur/sport interventies, in dagarrangementen en integrale kindcentra met bewegen, sport, natuur en cultuur, et cetera in samenwerking met welzijn voor toeleiding en ondersteuning ervan.

Op lokaal niveau zien we graag:

- De ontwikkeling van een breed pedagogisch kader met gedeelde uitgangspunten die op lokaal niveau worden ondersteund en uitgevoerd kunnen worden.
- Dat samenwerking tussen sociale en maatschappelijke partners op het gebied van jeugd, cultuur, natuur, sporten onderwijs en kinderopvang gestimuleerd en/of gefaciliteerd worden. Denk bijvoorbeeld aan een lokaal vrijetijdsbestedings plan.
- Voldoende en kwalitatief goede locaties/ voorzieningen in wijken voor vrijetijdsbesteding en talentontwikkeling. Denk aan multifunctionele accommodaties waar aanbod kan worden gerealiseerd en het handhaven van bestaande locaties zoals buurt- en clubhuizen, sportaccommodaties en speelplekken, ook met de inzet van vrijwilligers en/of buurtbewoners.
- Dat (kunst)vakdocenten, trainer-coaches, jongerenwerkers en vrijwilligers gefaciliteerd (financiering en scholing) worden de buitenschoolse ontwikkeling te begeleiden.
- Dat formele en informele partijen voor verschillende vormen van vrijetijdsbesteding elkaar niet zien als concurrent maar als partner om een gedifferentieerd aanbod van kwalitatief hoogwaardige vrijetijdsbesteding vorm te geven. En dat men daarmee ook gezamenlijk het gesprek over inzet voert met gemeenten,

⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2021/06/11/human-capital-agenda-sport>

onderwijs en andere betrokkenen.

Maatwerk dat aansluit bij behoeften

We pleiten voor **maatwerk** en kansen voor elk kind/jongere aansluitend bij individuele behoefte om activiteiten uit te proberen en te ontdekken in de volle breedte en met verschillende mogelijkheden, zonder belemmeringen. Dat vraagt om samenwerking tussen verschillende domeinen en sectoren en door ouders en professionals die dicht bij het kind staan, de leraar, de zorgverlener, de maatschappelijk werker, de trainer-coach, de instructeur, de vrijwilliger.

Goed voorbeeld is de 'combinatiefunctionaris', mede mogelijk gemaakt door de Brede Regeling Combinatiefuncties⁹ waarin rijk en gemeente matchen. Dit is iemand die met elk een in een andere organisatie staat. Daardoor kan deze functionaris makkelijk inspelen op de individuele behoefte omdat deze de mogelijkheden om die behoefte te verkennen kent. Zij werken samen met alle partijen die in de buurt actief zijn. Zo maken zij verbindingen tussen onderwijs, cultuur, natuur, sport, welzijn en zorg.¹⁰

Wat doen wij?

We denken mee over relevante beleidsontwikkeling en -uitvoering, zoals het Steunpakket Welzijn Jeugd. Zo kunnen wij overzicht bieden aan gemeenten en schoolbesturen in de steunpakketten en de maatschappelijke opgave. Overzicht in beschikbare instrumenten, geldstromen en beleidsvoornemens. We stimuleren lokale samenwerking en afstemming met de lokale partners, zowel gesubsidieerd als onge-subsidieerd, zowel formeel als informeel. Ook kunnen we basiskennis vanuit onze praktijk en de literatuur bieden, praktijkvoorbeelden vanuit gemeenten/regio's/schoolbesturen en concrete handvatten, formats en tools geven. Daarnaast staan wij direct in contact met de ondersteuners in het veld zodat we goed zicht hebben op wat er speelt.

Waar zetten wij ons voor in?

Wij zien graag dat het Rijk:

- Vrijtijdsbesteding en talentontwikkeling deel laat uitmaken van het Nationaal Preventieakkoord, waarbij er aandacht is voor alle verschillende sectoren. Erkenning dat fysieke en mentale gezondheid bevorderen door alle spelers van de vrijetijdsector bevorderd wordt.
- Informatievoorzieningen gefaciliteerd wordt rondom steunpakketten voor professionals die werken met kinderen en jongeren.
- De Brede Regeling Combinatiefuncties uitbreidt met aandacht en ruimte voor vrijetijdsbesteding en talentontwikkeling¹¹.

⁹ <https://vng.nl/publicaties/decentralisatie-uitkering-brede-regeling-combinatiefuncties-2019-2022>

¹⁰ https://www.lkca.nl/wp-content/uploads/2020/01/Bruggenbouwers_in_cultuur_DEF.pdf

¹¹ <https://sportengemeenten.nl/rijksgeld-combinatiefuncties-meerjarig-verleend/>

Op lokaal niveau zien wij graag:

- Organiseren van maatwerk met kinderen en jongeren.
- Vindbare ondersteuning voor vrijetijdsbesteding (bijv. financiële regelingen, wie kan ik bellen/appen bij een vraag)
- Ondersteuning voor jongeren die belemmeringen ervaren om mee te kunnen doen, zoals bijv. financiële belemmeringen. door armoedegelden beschikbaar te stellen voor mensen die reguliere culturele lessen of activiteiten niet kunnen betalen en bied ruimte voor keuzevrijheid.
- Inzet op de Brede Regeling Combinatiefuncties met aandacht en ruimte voor vrijetijdsbesteding en talentontwikkeling¹².
- Ondersteuning van ouders om kinderen en jongeren een zo breed mogelijke kennismaking en talentontwikkeling te kunnen bieden. Denk bijvoorbeeld aan GGD, Schoolartsen etc, die breder kunnen adviseren dan alleen bewegen. En aan welzijnsorganisaties in de wijk die kunnen bijdragen aan kennismaken met en organisatie van aanbod, eventueel gekoppeld aan schoolorganisaties.

Geef kinderen en jongeren zeggenschap

Kinderen en jongeren moeten **betrokken** worden bij het samenstellen van de mogelijkheden voor georganiseerde vrijetijdsbesteding en talentontwikkeling. Wij willen dat kinderen en jongeren hierin een **stem** krijgen, zodat we beter voorzien in hun behoefte. Bijvoorbeeld door een generatietoets¹³ bij beleidsvorming (bij ontwikkeling van wet- en regelgeving) in te voeren of jongeren te vertegenwoordigen in buurtbesturen.

Wat doen wij?

We stimuleren de zeggenschap van kinderen en jongeren door tools en voorbeelden over hoe je dit aan kunt pakken. Door te ondersteunen hoe je kinderen en jongeren volwaardig kunt betrekken bij de planvorming. Ook zijn jeugdleden of jongerenbesturen middelen om in te zetten.

Voorbeeld: Als gemeente heb je allerlei manieren om je netwerk van jongeren structureel op te bouwen. Denk aan panelgesprekken bij het wijkteam, adviesvangers, jeugdambassadeurs, jongerenraden in de jeugdhulp en dakloze jongeren. Direct contact tussen jongeren en ambtenaren is cruciaal. Hierbij is de peer-to-peer benadering cruciaal. Zo gaan jongeren onderling met elkaar aan de slag en dat motiveert. Ook een wedstrijdelement kan jongeren stimuleren. Daarnaast is het zaak om ambtenaren en bestuurders zorgvuldig te betrekken met aandacht voor veiligheid en privacy. Anonimiteit van jongeren waarborgen is belangrijk.¹⁴

¹² <https://www.waarstaatjegemeente.nl/news/Nieuwe-data-Brede-Regeling-Combinatiefuncties/245>

¹³ <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/jongeren-advies>

¹⁴ <https://www.movisie.nl/artikel/zo-betrek-je-jongeren-beleid>

Waar zetten wij ons voor in?

We zien graag dat het rijk:

- jongeren structureel betreft bij o.a. ontwikkelen van beleid

Lokaal zien we graag:

- betrekken van kinderen en jongeren bij het maken van plannen voor vrijetijdsbesteding etc.. Dit kan bijv. door het inrichten van een jeugdraad.
- vindbare ondersteuning voor vrijetijdsbesteding. Bijv. financiële regelingen die laagdrempelig zijn met kleine bedragen en beperkte voorwaarden, wie kan ik bellen/appen bij een vraag
- professionals rondom jongeren die elkaar weten te vinden,
- ondersteuning en aanbod op elkaar afgestemd is
- dat lokale organisaties die (door de gemeente gesubsidieerd) wijk-aanbod organiseren dat vraaggericht doen en jongeren expliciet bevragen

Aan dit coalitie paper werkten mee:

Jeugdfonds Sport en Cultuur

LKCA

NJi

NOC*NSF

Scouting Nederland

Sociaal Werk Nederland

Vereniging Sport en Gemeenten

